

- <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=667> pp.
3. N.Ju. Podoljchak, Ju.O. Blynda (2015) Innovacijnyj rozvytok jak element ekonomichnoji bezpeky pidpryjemstv [Innovative development as an element of economic security of the enterprise]. *Economy: the realities of time. Scientific journal*. No 4 (20). - pp. 6-11 URL: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/n4.html>.
4. Levchenko Ju. Gh. (2012) Sutnistj ta skladovi innovacijnogho potencialu pidpryjemstva [Essence and components of enterprise innovation potential]. *Scientific works of NUHT*. No 43. - pp. 57-61
5. Petrovych J.M. (2010) *Innovacijnyj potencial upravlinnja orghanizacijeju: [monografija]* [Innovative potential of management of the organization: [monograph]] / J.M.Petrovych, L.M. Prokopyshyn – Rashkevych. - Ljviv: Vydavnytvo Ljvivs'koji politekhniki, 184
6. Sydorchuk I.P (2014) Sutnistj, struktura ta osoblyvosti ocinjuvannja innovacijnogho potencialu promyslovogho pidpryjemstva [Essence, structure and features of evaluation of innovative potential of industrial enterprise]. *Economy and region*. No. 2 (45). - PoltNTU. - pp. 97-101.
7. Jankovec T.M. (2009) Obruntuвання взаємозв'язку стратегічного управління підприємством з інноваційного його розвитку [Substantiation of the relationship between strategic management of the enterprise and its innovative development]. *Problems of Science*. No 6. pp. 26-32.
8. Prokhorova V.V. (2015) Optymizacija rukhu ghroshovykh koshtiv pidpryjemstv na osnovi faktorynghu [Optimization of cash flow of enterprises on the basis of factoring]. *Current problems of economy*. no 10 (172). pp. 452-457.

УДК 658.014

СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ В УМОВАХ НЕОПОСТІНДУСТРІАЛЬНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ

Проценко В.М., к.е.н., доцент (ВМУРол)

В статті визначено, що загальні проблеми управління в умовах неопостіндустріальної модернізації існують на вітчизняних підприємствах та пов'язані з реформами, що проводяться відповідно до ринкових умов, а також з труднощами і помилками, пов'язаними з цими процесами.

Автором встановлено, що ефективність управління в умовах неопостіндустріальної модернізації на вітчизняних підприємствах полягає у результативності їх діяльності, що відображається в різних показниках як об'єкта управління, так і управлінської діяльності - суб'єкту управління, ці показники мають як кількісні, так і якісні характеристики. Ефективність діяльності вітчизняних підприємств повинна бути виражена через показники ефективності керованої системи, хоча може мати і особисті специфічні характеристики.

Ключові слова: *вітчизняні підприємства; система управління; управлінська діяльність; управління в умовах неопостіндустріальної модернізації.*

СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЯМИ В УСЛОВИЯХ НЕОПОСТИНДУСТРИАЛЬНОЙ МОДЕРНИЗАЦИИ

Проценко В.М., к.э.н., доцент, (ОМУРазЧ)

В статье определено, что общие проблемы управления в условиях неопостиндустриальной модернизации существующих на отечественных предприятиях и связанные с реформами, проводимыми в соответствии с рыночными условиями, а также с трудностями и ошибками, связанными с этими процессами. Автором установлено, что эффективность управления в условиях неопостиндустриальной модернизации на отечественных предприятиях заключается в результативности их деятельности, отражается в различных показателях как объекта управления, так и управленческой деятельности - субъекта управления, эти показатели имеют как количественные, так и качественные характеристики. Эффективность деятельности отечественных предприятий должна быть выражена через показатели эффективности управляемой системы, хотя может иметь и собственные специфические характеристики.

Ключевые слова: отечественные предприятия; система управления; управленческая деятельность; управления в условиях неопостиндустриальной модернизации.

ENTERPRISE MANAGEMENT SYSTEMS UNDER CONDITIONS NEOPOSTINDUSTRIAL MODERNIZATION

Protsenko V., Ph.D., associate professor (Open International University of Human Development «Ukraine»)

The article determines that the general problems management in the conditions non-post-industrial modernization existing at domestic enterprises and associated with reforms carried out in accordance with market conditions, as well as difficulties and errors associated with these processes. Under these conditions, the general direction improving management efficiency in the conditions non-post-industrial modernization can be defined as the need to shift the attention managers and specialists domestic enterprises on organizational and technical problems to organizational and economic issues, taking into account both strategic tasks and tactical problems.

The author found that the effectiveness management in the conditions non-post-industrial modernization at domestic enterprises lies in the effectiveness their activities, is reflected in various indicators both the object management and management activity - the subject management, these indicators have both quantitative and qualitative characteristics. The effectiveness domestic enterprises should be expressed through indicators the effectiveness the managed system, although it may have its own specific characteristics.

The results the analysis indicate that management expanded and differentiated into separate varieties managerial work, uniting workers in the management sphere. In all economically developed countries, a sharp distinction is made between the ownership and capital management functions: as a rule, the management production and business activities most enterprises is carried out by hired highly qualified managerial specialists

who are not the absolute owners these enterprises, but receive wages in direct form or in the form share profit.

Keywords: *domestic enterprises; control system; management activities; management in the conditions non-post-industrial modernization.*

Постановка проблеми. Загальні проблеми управління в умовах неопостіндустріальної модернізації існують на вітчизняних підприємствах та пов'язані з реформами, що проводяться відповідно до ринкових умов, а також з труднощами і помилками, пов'язаними з цими процесами. У цих умовах загальний напрямок підвищення ефективності управління в умовах неопостіндустріальної модернізації можна визначити як необхідність переключення уваги керівників і фахівців вітчизняних підприємств з організаційно-технічних завдань на організаційно-економічні питання, з урахуванням як стратегічних завдань, так і тактичних проблем.

Тільки на основі використання сучасних систем управління в умовах неопостіндустріальної модернізації можуть бути вирішені завдання взаємоузгодження виробничо-технічних і фінансово-економічних аспектів управління вітчизняним підприємством, в результаті чого функції будуть повністю відповідати своєму призначенню і сприяти досягненню ефективних результатів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання, пов'язані з формуванням ефективної системи управління в умовах неопостіндустріальної модернізації є об'єктом дослідження значної кількості науковців, зокрема, О. Ареф'євої [1], В. Диканя [3,4], М. Мескона [6], В. Прохорової [7], І. Чмутової [8], В. Чобіток [9] та ін.

Виділення невирішених частин загальної проблеми. Аналіз наукових вітчизняних та зарубіжних літературних джерел свідчить про те, що формування ефективної системи управління в умовах неопостіндустріальної модернізації є необхідною умовою забезпечення

прогресивного розвитку вітчизняних підприємств.

Існують проблеми при формуванні системи ефективного управління в умовах неопостіндустріальної модернізації на вітчизняних підприємствах для підвищення рівня конкурентоспроможності.

Метою статті є формування системи управління підприємствами в умовах неопостіндустріальної модернізації.

Викладення основного матеріалу дослідження. Ефективність управління в умовах неопостіндустріальної модернізації на вітчизняних підприємствах полягає у результативності їх діяльності, що відображається в різних показниках як об'єкта управління, так і управлінської діяльності - суб'єкту управління, ці показники мають як кількісні, так і якісні характеристики. Ефективність діяльності вітчизняних підприємств повинна бути виражена через показники ефективності керованої системи, хоча може мати і особисті специфічні характеристики.

Зміни в діяльності вітчизняних підприємств, що здійснюються апаратом управління в умовах неопостіндустріальної модернізації, повинні відповідати певним цілям їх розвитку.

Система управління вітчизняними підприємствами в умовах неопостіндустріальної модернізації включає дві підсистеми: керуючу і керовану, які знаходяться в постійній взаємодії (рис. 1).

Система управління в умовах неопостіндустріальної модернізації вітчизняними підприємствами багатоаспектна і здійснюється в різних видах (рис.2).

Система управління вітчизняними підприємствами в умовах неопостіндустріальної модернізації

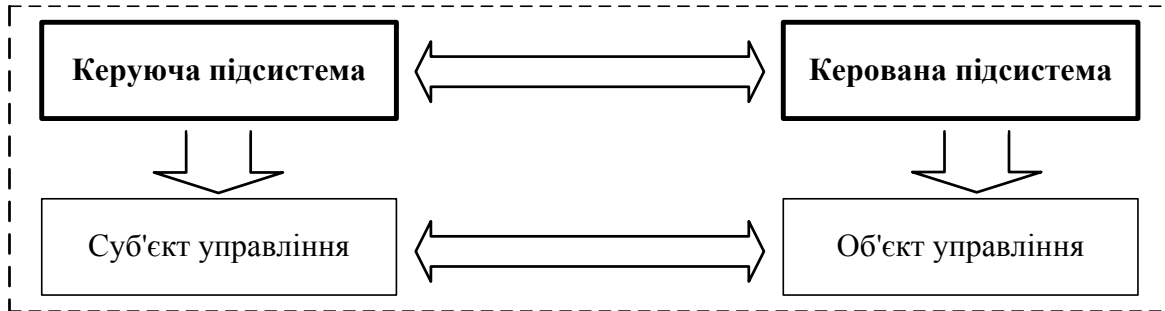

Рис. 1. Підсистеми управління вітчизняними підприємствами в умовах неопостіндустріальної модернізації

Рис. 2. Види систем управління вітчизняними підприємствами в умовах неопостіндустріальної модернізації

Історія управлінської думки - це процес виникнення, розвитку, боротьби і зміни навчань, концепцій, теорій, поглядів, ідей, уявлень про управління підприємством (в цілому або її окремими функціональними областями) в різних конкретно-історичних умовах. Система управління пройшла великий шлях свого формування, історичні аспекти наведено в табл.1.

Історичні аспекти формування системи управління

Період	Сутність
1	2
І етап - Стародавній	
9-7 ст. до н.е. до 1780 р.	<p>Початок із зачатків писемності в стародавньому Шумері. Вважається, що це революційне досягнення в житті людства призвело до утворення особливого прошарку «жреців-бізнесменів», які були пов'язані з торговими операціями.</p> <p>Платон сказав, що мудре управління повинно базуватися на розумних і загальних законах, але закони дуже абстрактні та догматичні для того, щоб на їх основі можна було віднайти правильні рішення в кожній конкретній ситуації. У своєму практичному значенні управління суспільством - це вид мистецтва.</p> <p>Аристотель - утворив основи вчення про домогосподарство, в рамках якого вказував на необхідність розробки «панської науки», яка б навчала рабовласників поводження з рабами, тобто мистецтву управління ними.</p> <p>Сократ розкривав розуміння управління як особливої сфери людської діяльності. Він говорив про те, що головним в управлінні є поставити потрібну людину на потрібне місце і домогтися виконання поставлених перед нею завдань. Пов'язується з діяльністю царя Хаммурапі, який видав Кодекс законів управління державою для регулювання суспільних відносин між різними соціальними групами населення.</p>
ІІ етап - Індустріальний	
1776-1890 рр	<p>Переворот у виробничих відносинах пов'язаний з промисловою революцією, що почалася в середині XVIII ст. З промисловою революцією пов'язане виділення трьох рівнів управління: верхнього, середнього і нижнього. На цьому етапі розвитку управління тільки з'явилася тенденція переходу від принципу нагляду за робітниками до принципу організації праці на наукових засадах, яка характеризується заміною ручної праці, фабричною системою виробництва, поділу праці та впровадженням масового виробництва.</p> <p>Найбільша заслуга в розвитку уявлень про державне управління в цей період належить Адаму Сміту (1723-1890 рр.), який зробив аналіз різних форм поділу праці, що є підґрунтям до зростання продуктивності праці. Він усвідомлював і те, що при подібній системі організації праці робочі втомлюються куди сильніше, ніж раніше, проте, вважав, що соціальні переваги цієї системи переважають той збиток, який наноситься цією системою індивідуальним працівникам.</p> <p>Джон Стюарт Мілль (1806-1873 рр.) написав і опублікував два найбільш фундаментальних твори - «Система логіки», в якій узагальнив свої філософські погляди, і «Основи політичної економії». В «Основах політичної економії» Мілль виступає як послідовник і пропагандист вчення Рікардо і одночасно як ідеолог реформізму, особливо соціал-реформізму. Соціальна про становлення 1840-х рр. була напруженою, «робоче питання» всюди висувалося на передній план. Мілль у своїй роботі обґрунтовував ліберальні реформи, покликані модернізувати капіталізм, поліпшити становище робітничого класу. Він покладав великі надії на просвітництво робочого населення за участю держави, на профспілки, на надання їм широких політичних і соціальних прав, включаючи право на страйк. Процеси соціальної трансформації капіталізму він пов'язував також з розпиленням власності серед великої кількості власників, завдяки розвитку акціонерних компаній, з ростом кооперативного руху («робочих асоціацій»), а також з реформуванням економічних і соціальних функцій держави в тих сферах діяльності, які відповідають інтересам суспільства в цілому.</p> <p>Роберт Оуен (1771-1858 рр.) - вперше в історії управління визначив, що це не інститут, а, скоріше, сукупність особистостей, відповідальних за використання ресурсів організації, в тому числі і людських ресурсів, в процесі досягнення корпоративних цілей. Оуен прагнув до створення «раціонального», «гармонійного» соціуму на базі самоврядних громад.</p>

1	2
III-й етап – Системний	
1856 - 1960 рр	<p>Творці школи наукового управління, використовуючи спостереження, виміри, логіку і аналіз, удосконалили багато операцій ручної праці і добилися їх більш ефективного виконання</p> <p>Головним внеском Анрі Файоля (1841-1825) в теорію управління стало те, що він розглянув управління як універсальний процес, що складається з декількох взаємопов'язаних функцій, таких як планування, організація і контроль. Заслуга А. Файоля полягає в поділі всіх функцій управління на загальні, які стосуються будь-якої сфери діяльності, і специфічні, пов'язані безпосередньо до управління промисловим підприємством.</p> <p>Основна ідея Джеймса Муні (1861-1921) та Алана Рейлі (1869-1947) полягає в тому, що ефективна організація - це система, побудована на формальних принципах. Тільки в такому випадку вона буде добре працювати. Причому термін «формальні принципи» розумівся ними не у вузько-прагматичному ключі - як сукупність якихось математичних абстракцій, застосованих до будь-якої ситуації. Будучи досвідченими практиками та інженерами, вони прагнули сконструювати модель організації, як конструюють машину, тобто на основі логічно пов'язаних між собою і несуперечливих принципів.</p> <p>Лютер Гьюлік (1892-1993) та Лінделл Урвік (1891-1983) вважали, що існують загальні закони управління, однаково істинні для будь-якої організації і будь-якої ситуації. Вони наполягали на тому, що організація повинна будуватися із спеціалізованих підрозділів, відповідальних за якусь одну функцію, так, щоб кількість операцій, що виконуються кожним службовцем, зводилася до мінімуму. Завдання керівництва зводиться до координації дій цих структурних одиниць.</p> <p>Управління, як напрямок самостійних знань, сформувалося в кінці XVIII століття. Розвиток управління в науково - технічну дисципліну відбувається на початку XX століття, а саме в 1911 р. Фредерік Тейлор опублікував роботу «Принципи наукового управління», з цього моменту офіційні джерела стали вважати управління самостійною наукою.</p> <p>Промислова революція в Англії. У другій половині XIX століття і початку XX століття відбувалося бурхливий розвиток машинного виробництва, нова техніка не вписувалася в виробництво, засноване на старих методах організації праці і значній тривалості робочого дня. Поява гігантських монополій, робота яких вимагала організації та координації дій. Були відсутні необхідні знання про принципи організації праці і виробництва, про послідовність операцій, про оптимізацію режиму роботи. З'являється багато високоосвічених і здатних до складної діяльності працівників.</p>
IV-й етап – Інформаційний	
1960 – по теперішній час	<p>Вченими-керівниками виробляються нові підходи до розвитку теорії управління, зміст яких зводиться до того, що підприємство - це відкрита система, що має свою внутрішню середу і пристосовується до зовнішнього середовища. Виходячи з такого посилу відбувалося встановлення взаємозв'язків між типами середовищ і різними моделями управління.</p> <p>До цього періоду відносяться теорія стратегічного менеджменту І. Ансоффа (1918-2002), сутність якої полягає у створенні концепції зовнішньої турбулентності, визначення парадигми можливого стратегічного успіху і розробка методу стратегічного управління в реальному часі. Розробив серію процедур, використання яких дозволяє керівникам підприємств успішно пройти різні етапи стратегічного управління в реальному часі (стратегічне сегментування, рішення проблем в режимі реального часу, діагностику стратегічної готовності до роботи в умовах майбутнього, розробку загального плану управління, планування підприємницької позиції підприємства, стратегічне перетворення підприємства, що має на увазі розробку і управління трансформацією стратегії, а також оцінку і контроль її здатності чинити опір наміченим змінам).</p>

1	2
	<p>М. Портер (1947) розробив широко відому методику аналізу конкурентоспроможності для визначення стратегії компанії на основі дослідження дій конкурентів і ринку в цілому, а також описав стадії зростання конкурентоспроможності національної економіки (від стадії «первинних чинників», таких як дешева праця, до стадії конкуренції на основі інновацій та останній стадії - конкуренції на основі багатства). На його думку, чим сильніше розвинена конкуренція на внутрішньому ринку країни і вище вимоги покупців, тим більша ймовірність успіху компаній з цієї країни на міжнародних ринках (і навпаки, ослаблення конкуренції на національному ринку призводить, як правило, до втрати конкурентних переваг).</p> <p>Ф. Герцберг (1923-2000) прийшов до висновку, що існують дві основні категорії факторів оцінки ступеня задоволеності від виконаної роботи: фактори, які утримують на роботі, і фактори, які мотивують до роботи. Фактори, які утримують на роботі (гігієнічні фактори) - адміністративна політика компанії, умови праці, величина заробітної плати, міжособистісні відносини з начальниками, колегами, підлеглими. Фактори, які б мотивували до роботи (мотиватори) - досягнення, визнання заслуг, відповідальність, можливості для кар'єрного зростання.</p> <p>Слід звернути увагу на те, що Герцберг зробив парадоксальний висновок про те, що заробітна плата не є мотивуючим фактором. З іншого боку, дійсно, вона є мотиватором лише до певного моменту.</p> <p>Мотивами вчинків людей, за припущенням А. Маслоу (1908-1970) є в основному не економічні сили, а різні потреби, які можуть бути лише частково і побічно задоволені за допомогою грошей. Якщо керівництво проявляє велику турботу про своїх працівників, то і рівень задоволеності працівників повинен зростати, що буде вести до збільшення продуктивності.</p> <p>Поява управлінської школи управління - наслідок застосування математики і комп'ютерів в управлінні. Її представники розглядають управління як логічний процес, який може бути виражений математично. Починається широка розробка концепцій управління, що спираються на використання математичного апарату, за допомогою якого досягається інтеграція математичного аналізу і суб'єктивних рішень менеджерів.</p>

Будь-яка управлінська діяльність складається з таких етапів: отримання і аналіз інформації; вироблення і прийняття рішення; організація їх виконання; контроль, оцінка отриманих результатів, внесення коректив в хід подальшої діяльності; винагорода або покарання виконавців.

З розвитком ринкової економіки, яка базується на приватній власності, природа управління має декілька напрямів: управління - це продуктивна праця, яка виникла в умовах комбінованого виробництва з високим рівнем спеціалізації працівників; управління - це діяльність за наглядом і контролем, в основі якої лежить протилежність між найманою працею як безпосереднім виробником і власником засобів виробництва.

Праця з управління обумовлює виконання як суспільно необхідних завдань із регулювання, організації, координації і контролю соціально-економічних функцій, так і з експлуатації живої праці.

Висновки. За результатами дослідження можна зробити висновок, що управління розширювалося і диференціювалося на окремі різновидності управлінської праці, що об'єднувало працівників сфери управління. У всіх економічно розвинених країнах помітне різке розмежування функцій володіння і функцій управління капіталом: як правило, управління виробничо-господарською діяльністю більшості підприємств здійснюють наймані висококваліфіковані фахівці-управлінці, які не є абсолютними

власниками цих підприємств, а одержують заробітну плату в прямій формі або у вигляді частки прибутків.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ареф'єва О. В., Васюткіна Н. В. Корпоративне управління: еволюція, становлення, розвиток: монографія - К. : Ліра-К, 2013. – 180 с.

2. Гугул О.Я. Теоретичні засади управління розвитком персоналу / О.Я. Гугул // Інноваційна економіка. – 2013. – № 6(44). – С. 194–198.

3. Дикань В.Л., Заєць Г.П. Управлінський менеджмент у концепції сталого розвитку організації // Вісник економіки транспорту і промисловості. Збір наук. праць. – Харків, УкрДУЗТ, 2018. - № 62.

4. Дикань В.Л. Комплексний підхід до управління стійким розвитком підприємств машинобудування / В.Л. Дикань // Вісник економіки транспорту і промисловості. Збір наук. праць. – Харків, УкрДАЗТ, 2015. - № 49. – С. 11-18.

5. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 2 / Редкол.: ... С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К. : Видавничий центр “Академія”, 2002. – 952 с.

6. Мескон М. Х., Основы менеджмента: Пер. с англ./ М. Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури – М. : Дело, 1998. – 800 с.

7. Прохорова В. В. Організаційно-економічні зміни як основа активізації підприємницької діяльності промислових підприємств // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. – 2015. – Випуск 15. – Ч.3. – С. 78-81.

8. Чмутова І.М. Сутність технології управління та її ключові ознаки / І.М. Чмутова // Науковий вісник Чернівецького університету: зб. наук. праць. Серія «Економіка». – Вип. 710-711. – Чернівці: ЧНУ, 2014. – С. 70-75.

9. Чобіток В.І. Концепція управління економічною стійкістю підприємств [Електронний ресурс] // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі, 2014. – № 5. – С. 8. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eupmg_2014_5_8.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Aref'jeva O. V., Vasjutkina N. V. (2013) *Korporatyvne upravlinnja: evoljucija, stanovlennja, rozvytok: monohrafija* [Corporate governance: evolution, formation, development: monograph] - K. : Lira-K, 180 pp.

2. Ghughul O.Ja. (2013) *Teoretychni zasady upravlinnja rozvytkom personalu* [Theoretical bases of personnel development management]. *Innovative Economics*. No 6 (44). pp. 194–198.

3. Dykanj V.L., Zajecj Gh.P. (2018) *Upravlinsjkyj menedzhment u koncepciji stalogo rozvytku orghanizaciji* [Management Management in the Concept of Sustainable Development of the Organization]. *Bulletin of Economics of Transport and Industry*. No 62.

4. Dykanj V.L. (2015) *Kompleksnyj pidkhid do upravlinnja stijkym rozvytkom pidpryjemstv mashynobuduvannja* [A Comprehensive Approach to the Management of Sustainable Development of Mechanical Engineering Enterprises]. *Bulletin of the Economics of Transport and Industry*. no 49. pp. 11-18.

5. *Ekonomichna encyklopedija* (2002): U trjokh tomakh. T. 2 / Redkol.: ... S. V. Mochernyj (vidp. red.) ta in. [Economic Encyclopedia: In three volumes. Vol. 2] – K. : Vydavnychyj centr “Akademija”, 952 pp.

6. Meskon M. Kh., (1998) *Osnovy menedzhmenta: Per. s angl* [Fundamentals of Management: Trans.] – M. : Delo, 800 p.

7. Prokhorova V. V. (2015) *Orghanizacijno-ekonomichni zminy jak osnova aktyvizaciji pidpryjemnycjkoji dijajnosti promyslovykh pidpryjemstv* [Organizational and economic changes as a

basis for activation of business activity of industrial enterprises] *Scientific Bulletin of the Kherson State University. Series: Economic Sciences*. Issue 15. Part 3. pp. 78-81.

8. Chmutova I.M. (2014) Sutnistj tekhnologhiji upravlinnja ta jiji kljuchovi oznaky [The essence of management technology and its key features] *Scientific Bulletin of Chernivtsi University: Coll.*

Sciences. wash. Economy series. - No. 710-711. pp. 70-75.

9. Chobitok V.I. (2014) Konceptija upravlinnja ekonomichnoju stijkistju pidprijemstv [The concept of management of economic stability of enterprises] *Economics and management of enterprises of machine-building industry*, no 5. -pp. 8. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eupmg_2014_5_8.

УДК 330.659: 338.14

ЗАСТОСУВАННЯ КОНЦЕПЦІЙ МАРКЕТИНГУ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

*Сиволовська О.В., к.е.н., доцент,
Чередниченко Є. М., магістр (УкрДУЗТ)*

У статті розглянута ефективна концепція – маркетинг навколишнього середовища, яку можна використовувати для збільшення обсягів продажу у сучасному бізнесі. Доведено, що закордонні компанії використовують маркетинг навколишнього середовища для досягнення конкурентних переваг через задоволення попиту екологічно свідомих споживачів, тому тема дуже актуальна для українського бізнесу. Підтверджено ефективність використання маркетингу навколишнього середовища для підвищення ефективності діяльності підприємства, збільшення обсягів продажів та лояльності споживачів.

Ключові слова: концепція маркетингу навколишнього середовища, маркетинг навколишнього середовища, екологічний маркетинг, зелений маркетинг, підвищення ефективності підприємства.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ КОНЦЕПЦИЙ МАРКЕТИНГА ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ ДЛЯ УВЕЛИЧЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

*Сиволовская А. В, к.э.н., доцент,
Чередниченко Е. Н., магистр (УкрГУЖТ)*

В статье рассмотрена эффективная концепция – маркетинг окружающей среды, которую можно использовать для увеличения объемов продаж в современном бизнесе. Доказано, что зарубежные компании используют маркетинг окружающей среды для достижения конкурентных преимуществ через удовлетворение спроса экологически сознательных потребителей, потому тема очень актуальна для украинского бизнеса. Подтверждена эффективность маркетинга окружающей среды